

Ækvivalensvurdering af kommunomuddannelserne

2013

Indhold

Indledning	3
Konklusioner og anbefalinger	6
1. Læringsmål og struktur	8
2. Optagelseskrav	11
3. Eksamination	12
4. Fagligt indhold og tilrettelæggelse	15
5. Underviserkompetencer og videngrundlag	17
6. Kvalitetssikring	20
Appendiks	22

Baggrund

Center for Offentlig Kompetenceudvikling (COK) har henvendt sig til Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) for at få foretaget en ækvivalensvurdering af kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne. Det skal vurderes, om uddannelserne svarer til akademiuddannelserne (AU'erne), også kaldet de videregående voksenuddannelser (VVU'erne).

EVA har tidligere, i 2004, foretaget en ækvivalensvurdering af COK's kommunomuddannelse. Formålet med undersøgelsen var dengang at vurdere, om kommunomuddannelsen med hensyn til fagligt indhold, niveau og omfang ækvivalerede med en VVU.

På baggrund af denne vurdering konkluderede EVA i 2004, at kommunomuddannelsen ikke var på VVU-niveau. Således fremgik det af vurderingen, at der var behov for opfølgning på seks konkrete punkter, hvis uddannelsen skulle opnå VVU-niveau. Efterfølgende udarbejdede COK et notat til Undervisningsministeriet med en plan for, på hvilken måde COK ville leve op til de seks punkter, og ministeriet tilkendegav i brev af den 25.11-2004 at uddannelsen, såfremt den fremlagte plan blev overholdt, kunne opnå et niveau svarende til godkendte VVU-uddannelser.

På denne baggrund angiver COK i dag på sin hjemmeside, i studieordningen og andre steder, at kommunomuddannelsen er anerkendt på VVU-niveau og følger bekendtgørelsen for AU'erne.

I denne sammenhæng har COK gennemført flere grundlæggende forbedringer af kommunomuddannelsen, som bl.a. kan ses af uddannelsens studieordning.

Siden 2004 er der dog foretaget en del ændringer i regelgrundlaget, så der i dag stilles højere krav til VVU'erne på flere områder. Med uddannelsesloven fra 2007 stilles der bl.a. krav om, at de erhvervsrettede videregående uddannelser skal være understøttet af et videngrundlag karakteriseret ved erhvervs- og professionsbaseret og udviklingsbaseret, og der er blevet indført akkreditering af de videregående uddannelser, hvor vurdering af uddannelsens videngrundlag indgår.

Dertil kommer, at den danske kvalifikationsramme for de videregående uddannelser er blevet indført.

Kvalifikationsrammen fastsætter kravene til VVU'ernes mål for læringsudbytte (herunder ny taksonomi) m.m.

Endelig er der i 2012 sket en revision af bekendtgørelsen for VVU-uddannelserne. Bl.a. er uddannelsens titel ændret til akademiuddannelse (AU). I det følgende anvendes derfor begrebet AU om uddannelsestypen.

På ovennævnte baggrund blev denne ækvivalensvurdering igangsat i december 2012, og den er afsluttet ultimo februar 2013.

Formål

Formålet med denne rapport er at vurdere, om kommunomuddannelserne ækvivalerer med AU'erne på grundlag af det lovgrundlag, der gælder på tidspunktet for undersøgelsens igangsættelse.

Det vil sige, at referencegrundlaget for vurderingen er det samlede styringsgrundlag for AU'erne, herunder AU-bekendtgørelsen, kvalifikationsrammens beskrivelse af AU-niveauet og de krav, som stilles til de videregående uddannelser i forbindelse med akkreditering.

Metode

EVA har valgt at se på følgende områder for at vurdere, om kommunomuddannelserne ækvivalerer med AU'erne:

- Læringsmål og struktur
- Optagelseskrav
- Eksamination
- Fagligt indhold og tilrettelæggelse
- Underviserkompetencer og videngrundlag
- Kvalitetssikring.

Som beskrevet nedenfor har COK udarbejdet en redegørelse med relevante oplysninger, hvorefter der er nedsat et ekspertpanel, som har vurderet dette materiale og været på besøg hos COK.

Da kommunomuddannelsen og sundhedskommunomuddannelsen har en række lighedspunkter, er der i rapporten kun skelnet mellem de to uddannelser, hvor dette er relevant.

Redegørelse med dokumentation fra COK

COK har ved undersøgelsens start besvaret en række spørgsmål om uddannelsen og vedlagt et omfattende bilagsmateriale, der i løbet af processen er blevet suppleret efter behov.

Bilagsmaterialet omfatter bl.a.:

- Studieordningerne for uddannelserne.
- Grundoplysninger om alle hold på kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne i 2011-2012. Der er tale om oplysninger om antal studerende, navn på underviser, resultat af tilfredshedsmålinger, omfang af frafald, karakterer etc.
- Oplysninger om underviserne: undervisernes højeste uddannelse, undervisernes deltagelse i udviklingsprojekter eller aktiviteter, der giver indblik heri, undervisernes primære beskæftigelse etc.
- Oplysninger om faglige arrangementer holdt af COK for underviserne.
- Beskrivelse af krav til afgangsprøve og seks eksempler på besvarelser.

På baggrund af disse oplysninger har EVA udarbejdet statistikker for at kaste lys over særlige forhold, primært vedrørende karaktergivning og undervisernes kompetenceprofiler.

To institutionsbesøg

I forbindelse med undersøgelsen har EVA's konsulenter sammen med et ekspertpanel gennemført to institutionsbesøg i hhv. Odense og Aarhus i januar 2013. Under disse besøg gennemførte ekspertpanelet interviews med repræsentanter for ledelsen, undervisergruppen og de studerende. Interviewene gav ekspertpanelet mulighed for at validere den skriftlige redegørelse, ligesom det var muligt at få afklaret ubesvarede spørgsmål. På begge møder deltog studerende, undervisere og repræsentanter for ledelsen.

Adgang til underviserfora

I forbindelse med det første institutionsbesøg blev ekspertpanelet opmærksom på, at en del aktiviteter foregik i særlige fora på internettet. På baggrund heraf bad ekspertpanelet om at få adgang til disse fora. Der er tale om underviserfora og fora for de faglige arbejdsgrupper for følgende fag:

- Alle fag på kommunomuddannelsens fællesdel
- Alle fag på sundhedskommunomuddannelsens basisdel
- Udvalgte fag på specialdelen, nemlig administration på skoler, psykologi på arbejdspladsen, digital service samt økonomifunktioner.

Ekspertpanelet

Vurderingerne er foretaget af et ekspertpanel, der til sammen har indgående kendskab til AU'erne og viden om uddannelsernes fagområder.

Hanne Feld er cand.scient. og konsulent ved Copenhagen Business Academy. Hanne Feld har bl.a. været uddannelseschef på Erhvervsakademiet København Nord og har tidligere arbejdet i CVU-Rektorkollegiet (nu Professionshøjskolernes Rektorkollegium) og som fuldmægtig i Undervisningsministeriet. Hun har fra 2010 været medlem af VEU-centerråd Nordsjælland og fra 2007 bestyrelsesmedlem i VUC Lyngby. Hanne Feld har været involveret i akkreditering af nye og eksisterende AU'er og erhvervsakademiuddannelser og har desuden deltaget som ekspert i EVA's pilotprojekt om udvikling af kriterier til akkreditering af eksisterende akademi- og diplomuddannelser.

Mette Greisen er cand.mag. og forstander på Tietgen-Skolen med ansvar for FVU/OBU, hovedforløb, AMU, AU'er og diplomuddannelser. Hun har tidligere været akademichef for Erhvervsakademi MidtVest. Mette Greisen har desuden været medlem af bestyrelsen for Interesseorganisationen for handelsskolernes ledelser (HFI) med ansvar for voksenuddannelsesområdet og sekretariatschef for Erfa – erhvervsskolernes netværk for udvikling. Mette Greisen har været medlem af en række udvalg under Undervisningsministeriet og har deltaget i en række udviklingsprojekter, bl.a. om justering af bekendtgørelsen for VVU-uddannelserne. Mette Greisen har også været medlem af en styregruppe til udarbejdelse af rammebekendtgørelse på diplomniveau og af Marius Ibsen-udvalget til beskrivelse af fremtidens lederuddannelser på akademi- og diplomniveau. Hun har desuden haft ansvaret for at få akkrediteret AU'ere.

Jesper Hosbond Jensen er cand.scient.adm. fra Aalborg Universitet, direktør i Thisted Kommune med ansvar for beskæftigelses-, social- og sundhedsforvaltningen og tidligere arbejdsmarkedschef i Ikast Kommune og souschef i socialforvaltningen i Hals Kommune. Han er bedømt kvalificeret til et eksternt lektorat inden for strategi og ledelse og inden for organisationsudvikling. Han har tidligere deltaget som ekspert i akkreditering af nye uddannelser på professionsbachelorniveau, og han har som aftager viden om kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne.

Ulla Pilehøj har en diplomuddannelse i ledelse og er master i adult education and human resource development. Hun har erfaring med AU'erne henvendt mod ansatte i den offentlige sektor. Hun har bl.a. arbejdet

Indledning

som studieplanlægger i forbindelse med akademiuddannelsen i velfærdsteknologi og akademiuddannelsen i sundhedspraksis, bl.a. via ansættelse på Københavns Erhvervsakademi og på Social- og Sundhedsuddannelses Centret (SOSU C). Ulla Pilehøj har været konstitueret afdelingsforstander for SOSU C i Gladsaxe og har arbejdet med udvikling, undervisning og evaluering i en længere årrække. Hun har også været involveret i udviklingen af diplomuddannelsen i velfærdsteknologi og har erfaring som ekstern censor. Hun har desuden været ekspert for EVA i forbindelse med akkreditering af nyt uddannelsesudbud.

Rapport

Evalueringskonsulent Jon Alix Olsen og chefkonsulent Christian Moldt, assisteret af evalueringsmedarbejder Mia Holm Andreasen, har udarbejdet rapporten på baggrund af ekspertpanelets vurderinger.

Konklusioner og anbefalinger

Samlet vurdering

Ekspertpanelet vurderer, at kommunom- og sundheds-kommunomuddannelserne endnu ikke er på AU-niveau.

Det skyldes, at uddannelserne på en lang række punkter ikke lever op til de krav, der stilles til AU'erne i dag.

Ekspertpanelet ønsker at understrege, at der på mange måder er tale om gode uddannelser, selvom de endnu ikke er på AU-niveau. Ekspertpanelet har mødt engagerede ledere, undervisere og studerende, og det er ekspertpanelets vurdering, at de studerende lærer meget, og at uddannelserne er meget praktisk anvendelige bl.a. pga. den tætte kontakt, som underviserne fra kommunerne har til praksis. Ekspertpanelet vurderer på den baggrund, at uddannelserne samlet set bidrager væsentligt og positivt til uddannelse af hovedmålgruppen af HK'ere i kommunerne og regionerne.

Ekspertpanelet vurderer, at uddannelserne kan bringes på AU-niveau og øge de studerendes læring, hvis ekspertpanelets anbefalinger følges. I det følgende er de væsentligste anbefalinger fremhævet, mens alle anbefalinger fremgår af de efterfølgende kapitler.

Uddannelsernes struktur og læringsmål

Ekspertpanelet vurderer, at uddannelsernes overordnede mål for læringsudbytte er i overensstemmelse med bekendtgørelsen og kvalifikationsrammen. Dog bemærker ekspertpanelet, at det er en hindring for at nå disse overordnede mål, at de specifikke læringsmål for flere fag er utilstrækkeligt beskrevet på begge uddannelser. Herunder bemærker ekspertpanelet, at der mangler opmærksomhed på teori og på samspillet mellem teoretisk og praktisk viden. Det bevirker, at uddannelserne ikke er på niveau med AU'erne.

Samtidig har ekspertpanelet identificeret en række områder, hvor de to uddannelser ikke svarer til AU'erne. Det drejer sig især om, at:

- Uddannelsernes obligatoriske dele ikke lever op til kravet om, at disse skal bestå af selvstændige moduler på enten 5 eller 10 ECTS-point.
- Valgfagene har to faglige niveauer, hvilket gør dem usammenlignelige med valgfagene på AU'erne. Valgfagenes læringsmål m.m. er ikke beskrevet i studieordningen.

- Den studerende ikke frit kan vælge rækkefølgen af de obligatoriske dele, idet disse skal gennemføres som et samlet forløb.
- Der opereres med andre begreber end i AU-bekendtgørelsen, fx anvendes betegnelsen fag i stedet for moduler.

EKSPERTPANELET ANBEFALER

At studieordningerne for begge uddannelser grundlæggende revideres i overensstemmelse med bekendtgørelsen og standarderne for beskrivelse af læringsmål.

Optagelseskrav

Ekspertpanelet har bemærket, at COK ikke har procedurer, som formelt registrerer de studerendes tidligere uddannelse eller erhvervs erfaring ved tilmelding til uddannelsen. Det vil sige, at der ikke er krav om, at de studerende indsender eksamensbeviser eller redegør for, at de har to års relevant erhvervs erfaring. Således mangler COK i dag procedurer, der sikrer, at kun studerende, som lever op til kravene, bliver optaget på uddannelsen.

EKSPERTPANELET ANBEFALER

At COK udarbejder procedurer, der kan sikre, at de studerende på optagelsestidspunktet har de nødvendige kvalifikationer.

Eksamination

Ekspertpanelet bemærker, at alle moduler ifølge AU-bekendtgørelsen skal omfatte 5 eller 10 ECTS-point og afsluttes med en prøve med individuel bedømmelse efter 7-trinsskalaen. Det er ikke tilfældet for fællesdelen på kommunomuddannelsen, der tæller 30 ECTS, og hvor der kun gives karakterer for det samlede forløb. Endelig bemærker ekspertpanelet, at der i flere fag gives høje karakterer, som ser ud til at skyldes manglende kvalitets-sikring af karaktergivning.

EKSPERTPANELET ANBEFALER

At COK bringer eksamensforholdene i overensstemmelse med AU-bekendtgørelsen og følger tættere op på karaktergivning.

Fagligt indhold og tilrettelæggelse

Ekspertpanelet finder, at mange af fagbeskrivelserne forekommer for ustrukturerede og af svingende kvalitet, og finder desuden, at fagbeskrivelserne gennemgående ikke sikrer tilstrækkeligt fokus på teori og samspillet mellem teori og praksis i undervisningen.

Dog finder ekspertpanelet det positivt, at de gennemførte evalueringer viser tilfredshed fra de studerendes side, og at uddannelsen er kendetegnet ved et meget lille frafald.

EKSPERTPANELET ANBEFALER

At der sker en revision af alle fagbeskrivelser, så de bliver mere velstrukturerede og fokuserer mere på inddragelsen af teori og koblingen mellem teori og praksis. Ekspertpanelet bemærker, at dette med fordel kan ske sammen med revision af læringsmålene i studieordningen.

Underviserkompetencer og videngrundlag

AU'erne skal være understøttet af et videngrundlag, som er karakteriseret ved at være erhvervs- og professionsbaseret og udviklingsbaseret.

Erhvervs- og professionsbaseret indebærer, at underviserne på uddannelsen skal følge med i og have kontakt med de nyeste tendenser fra beskæftigelsesområdet. Ekspertpanelet vurderer i denne sammenhæng, at selvom COK har en tæt kontakt til erhvervet og professionen ved at bruge undervisere fra kommunerne, mangler COK procedurer til at sikre, at den nyeste viden fra praksis systematisk drøftes blandt underviserne, bearbejdes og indarbejdes i undervisningen.

Udviklingsbaseret vil sige, at der skal være processer, som sikrer, at underviserne og derved de studerende holdes op to date med den nyeste viden. Ekspertpanelet vurderer, at de to uddannelser ikke lever fuldt ud op til dette krav. Det skyldes, at COK ikke tilstrækkeligt følger

med i og følger op på undervisernes faglige kvalifikationer, og at der ikke bevilges midler til faglige kurser. Derved er uddannelserne ikke tilstrækkeligt udviklingsbaseret.

Det er dog positivt, at underviserne samlet set har et kvalifikationsniveau, der ligger over AU-niveauet, og at ledelsen også holder sig ajour med faglige udviklingstendenser.

EKSPERTPANELET ANBEFALER

At COK sikrer, at uddannelserne understøttes af et stærkere videngrundlag i forhold til forsøgs- og udviklingsarbejde og i forhold til erhvervs- og professionsbaseret. Dette vil kræve strukturerede ledelsesinitierede indsatser for at ny viden i højere grad drøftes blandt underviserne og hentes ind i uddannelserne.

Kvalitetssikring

COK har overordnet set et udmærket system til kvalitetssikring af undervisningen. Denne vurdering er dels baseret på, at de studerende besvarer spørgeskemaer, og dels baseret på, at de studerende i klassen taler med en af studielederne på uddannelsen. Endelig er der også opfølgende dialoger mellem ledelsen og underviserne.

Ekspertpanelet finder dog, at der er for lidt fokus på tre områder i kvalitetssikringen. For det første er der for stort et fokus på de studerendes tilfredshed frem for på uddannelsens læringsmål. For det andet bemærker ekspertpanelet, at der i dag er for lidt fokus på, at underviserne mødes for løbende og systematisk at evaluere og udvikle undervisningen og udprøvnings på de enkelte fag. For det tredje inddrages eksterne interessenter ikke tilstrækkeligt i den løbende udvikling af de enkelte fag.

EKSPERTPANELET ANBEFALER

At COK overvejer at sætte større systematisk fokus på læringsmål, evaluering af eksamen (inkl. karaktergivning) og inddragelse af eksterne interessenter i arbejdet med at evaluere og kvalitetssikre uddannelsen.

1. Læringsmål og struktur

I dette kapitel vurderes uddannelsernes samlede mål for læringsudbytte samt struktur og læringsmål for de enkelte dele. Ekspertpanelet har lagt vægt på, om uddannelserne følger AU-bekendtgørelsen og holder det rette faglige niveau.

Ekspertpanelet baserer sin vurdering på beskrivelserne i de aktuelle studieordninger sammenlignet med dels kvalifikationsrammens og dels AU-bekendtgørelsens krav til en AU.

Der skelnes i det følgende mellem uddannelsens *mål for læringsudbytte*, der illustrerer det overordnede slutmål, som den studerende gennem uddannelsen arbejder hen imod at opnå, og *læringsmål* for de enkelte fag, som illustrerer de mål, der sættes for den studerende i de specifikke fag, og som til sammen skal sikre, at den studerende opnår uddannelsens mål for læringsudbytte.

Mål for læringsudbytte

Ekspertpanelet har først set på de overordnede mål for læringsudbytte for uddannelserne som helhed.

Ekspertpanelet finder, at uddannelsernes overordnede mål for læringsudbytte er formuleret i fuld overensstemmelse med kvalifikationsrammen. Ekspertpanelet baserer dette på, at det for begge uddannelser gør sig gældende, at målene for læringsudbytte er formuleret i viden, færdigheder og kompetencer og holder sig meget tæt op ad kvalifikationsrammens beskrivelser.

Samtidig har ekspertpanelet identificeret en række problemer i forhold til læringsmålene for de enkelte fag. Konsekvensen heraf er, at læringsmålene for fagene ikke tilstrækkeligt sikrer, at uddannelsernes overordnede mål for læringsudbytte realiseres. Dette er gennemgået på side 15, under vurderingen af fagbeskrivelserne.

Opbygning af uddannelserne

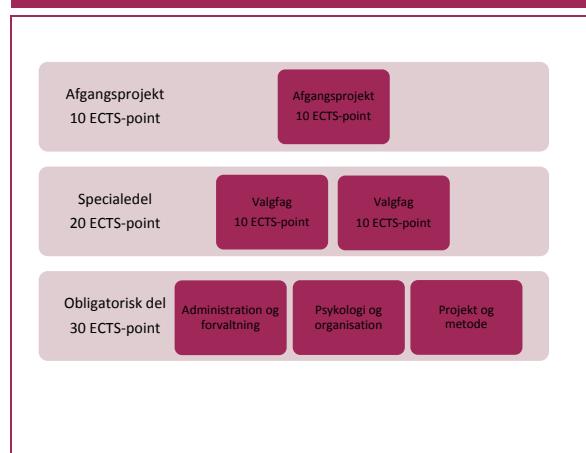
Begge uddannelser består af en obligatorisk del, valgfag og et afgangsprøve, som samlet svarer til et års fuldtidsstudium (60 ECTS-point). Derved svarer de på et overordnet plan til AU'erne. Men når man mere konkret vurderer uddannelsernes opbygning, viser det sig, at disse ikke svarer til AU'erne på følgende områder:

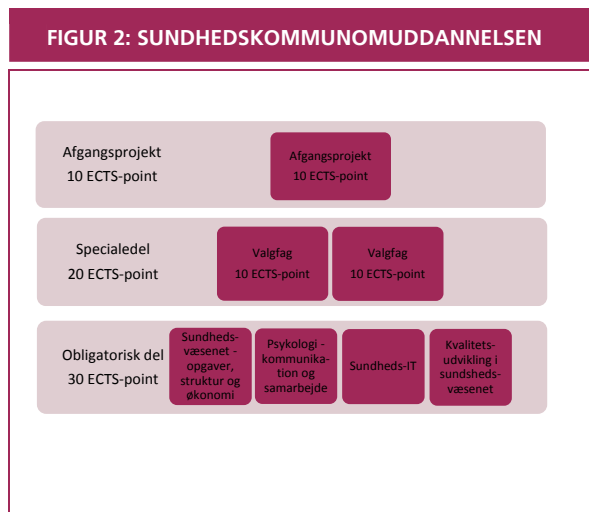
For det første bruger COK begrebet moduler for hver af uddannelsernes tre hoveddele, det vil sige for obligatoriske fag, valgfag og afgangsprøve. Derimod anvendes betegnelsen fag for hvert enkelt delelement i uddannelserne. Dette er ikke i overensstemmelse med de begreber, som anvendes i AU-bekendtgørelsen, hvor et modul er et selvstændigt forløb med egne læringsmål og et omfang på 5 eller 10 ECTS-point. I denne rapport anvendes betegnelsen fag for at bevare COK's terminologi, selvom ekspertpanelet bemærker, at dette er en uhenigtsmæssig betegnelse i forhold til den uddannelses-tænkning, der ligger i AU-bekendtgørelsen.

For det andet er de obligatoriske dele af uddannelserne (kaldet fællesdel eller basisdel afhængigt af uddannelse) ikke i overensstemmelse med AU-bekendtgørelsen. Dette skyldes, at de obligatoriske dele i kommunomuddannelserne tages i sammenhæng, og at de har fælles ECTS-point. Dvs. der ikke er angivet ECTS-point for hvert enkelt fag. Skulle der være overensstemmelse med AU-bekendtgørelsens retningslinjer og terminologi, skulle der anvendes moduler opgjort med ECTS-point (enten 5 eller 10), og den studerende skulle selv kunne bestemme rækkefølgen.

For det tredje bemærker ekspertpanelet, at der ikke behøver at være fælles læringsmål for de obligatoriske dele under ét, sådan som COK har formuleret det.

FIGUR 1: KOMMUNOMUDDANNELSEN

Læringsmål for de obligatoriske dele af uddannelserne

Ekspertpanelet vurderer, at læringsmålene for de obligatoriske fag på begge uddannelser ikke svarer til AU-niveau.

Ekspertpanelet vurderer det i denne sammenhæng som en væsentlig svaghed, at målbeskrivelserne for begge uddannelsers obligatoriske fag mangler opmærksomhed på teori og på samspillet mellem teoretisk og praktisk viden. Det fremgår således stort set ikke, at den studerende skal opnå viden om centralt anvendt teori og have forståelse af erhvervets anvendelse af teori. Eneste undtagelse er psykologi og organisation på kommunomuddannelsen, hvor det fremgår, at den studerende skal have viden om grundlæggende organisationsteori. Tilsvarende gælder for faget psykologi, kommunikation og samarbejde på sundhedskommunomuddannelsen, hvor den studerende skal have viden om forskellige psykologiske retninger.

Ekspertpanelet bemærker også, at teori ikke specifikt indgår i læringsmålene i projekt og metode på kommunomuddannelsen, og at der ikke er en separat metode-del på sundhedskommunomuddannelsen. I forbindelse med institutionsbesøget redegjorde COK's ledelse dog for, at metode indgår i faget kvalitetsudvikling i sundhedsvæsenet, der indebærer, at den studerende skal kunne gennemføre konkrete kvalitetsundersøgelser. Ekspertpanelet vurderer dog ikke, at dette er nok til at give den studerende tilstrækkelig viden om central teori og metode og om anvendelsen heraf i praksis.

I forbindelse med kommunomuddannelsens obligatoriske fag bemærker ekspertpanelet derudover følgende svagheder ved læringsmålene:

- I faget administration og forvaltning har læringsmålene for stor vægt på viden og forståelse frem for færdigheder og kompetencer.
- I faget psykologi og organisation er hele beskrivelsen struktureret med selvstændige meget kortfattede læringsmål beskrevet isoleret set for hvert af følgende tre fagområder: psykologi, organisation og kommunikation. Læringsmålene er med andre ord ikke skrevet sammen til et samlet sæt læringsmål. Dette er ikke i overensstemmelse med rammerne for AU-moduler, hvor hvert modul har et samlet læringsmål. I øvrigt er læringsmålsbeskrivelserne alt for summariske.
- I faget projekt og metode er læringsmålene også alt for summariske, og desuden lægges der ikke tilstrækkelig vægt på teori.

Hvad angår sundhedskommunomuddannelsen, bemærker ekspertpanelet, at læringsmålene her gennemgående er bedre formuleret, end når det gælder kommunomuddannelsen. Bl.a. er der fælles læringsmål for hvert af uddannelsens fire fag. Dog finder ekspertpanelet, at der lægges for stor vægt på viden og forståelse inden for sundheds-IT.

De valgfrie fag og deres læringsmål

På de to uddannelser kan de studerende vælge mellem en række valgfag. Ekspertpanelet vurderer, at der er en række svagheder ved disse fag:

- Der opereres med fag på niveau 1 og 2, hvilket ikke er i overensstemmelse med AU-bekendtgørelsen og skaber tvivl om niveauet i forhold til moduler på andre AU'er.
- Valgfagene fremgår ikke med formål, læringsmål og indhold i selve studieordningen, hvilket ikke er i overensstemmelse med AU-bekendtgørelsen.
- Beskrivelserne har gennemgående de samme svagheder som nævnt for de obligatoriske fag, særligt ved, at der for flere fags vedkommende lægges for stor vægt på viden og forståelse, mens teori ikke forekommer tilstrækkeligt integreret i fagene.

På den valgfrie del kan den studerende vælge mellem 24 fag, hvoraf 5 er angivet til at være på niveau 1, mens de øvrige er angivet til at være på niveau 2. For opdelingen i niveau 1 og niveau 2 gælder det, at niveau 2 er det højeste af de to niveauer. I forbindelse med EVA's interview med repræsentanter for COK's ledelse blev det understreget, at denne niveaudeling primært har betydning for faget økonomifunktioner, hvor den studerende enten skal have gennemført niveau 1-faget budget og regnskab eller skal have dokumenteret viden svarende til

indholdet af faget. Tre af de udbudte valgfag er specifikt målrettet sundhedskommunomuddannelsen.

Ekspertpanelet vurderer, at de udbudte valgfag på uddannelsernes specialedel er relevante for de studerende.

Ekspertpanelet bemærker, at fagbeskrivelserne for fagene den danske kvalitetsmodel og akkreditering – i sundhedsvæsenet, digital service, forvaltning i teknik og miljø, kvalitetsudvikling og effektivisering, social teori, sygehus- og regional økonomi og økonomimedarbejderen (internat), ikke er indgået i vurderingen.

Afgangsprojektet og dets læringsmål

For begge uddannelser gælder det, at det obligatoriske modul skal være afsluttet, før det valgfrie modul påbegyndes, og at afgangprojektet først kan påbegyndes, når den studerende har gennemført det valgfrie modul med minimum ét niveau 2-fag.

Ifølge AU-bekendtgørelsen skal afgangprojektet dokumentere, at uddannelsens mål for læringsudbytte er opnået. Ekspertpanelet bemærker, at dette ikke fremgår af studieordningen, hvilket det er væsentligt at rette op på.

SAMLET VURDERING OG ANBEFALINGER

På baggrund af ovenstående vurderer ekspertpanelet, at studieordningerne for uddannelserne ikke er i overensstemmelse med AU-bekendtgørelsen, hvilket er et problem i forhold til struktur og sammenlignelighed med de øvrige AU'er.

Ekspertpanelet bemærker særligt, at AU'erne er opbygget på den måde, at den studerende skal have mulighed for at sammensætte sin uddannelse fleksibelt og få anerkendt beståede enkeltmoduler på en anden institution, hvis den studerende fx ønsker at færdiggøre en anden uddannelse der. Det kan blive vanskeligt på de to uddannelser, når bl.a. de obligatoriske dele af uddannelserne ikke er modulariseret efter AU-bekendtgørelsen, når der bruges andre definitioner for fag og moduler, og når valgfag findes på to faglige niveauer.

Desuden har ekspertpanelet konstateret, at særligt beskrivelsen af læringsmålene indikerer, at uddannelserne ikke i tilstrækkelig grad inddrager centralt anvendt teori og skaber tilstrækkelige koblinger mellem teori og praksis. Derved ligger uddannelserne under niveauet for de videregående uddannelser.

Samlet set anbefaler ekspertpanelet, at studieordningerne for begge uddannelser grundlæggende revideres på de punkter, hvor der p.t. ikke er overensstemmelse.

2. Optagelseskrav

I dette kapitel vurderes uddannelsernes optagelseskrav og optagelsesprocedurer. Vurderingen tager udgangspunkt i COK's redegørelse, oplysninger på COK's hjemmeside og institutionsbesøgene.

Optagelseskrav

Ekspertpanelet konstaterer, at adgangskravene til uddannelserne formelt svarer til AU-niveauet, men at COK mangler formelle procedurer til at sikre, at adgangskravene overholdes i praksis. Ekspertpanelet baserer dette på følgende:

Det fremgår af AU-bekendtgørelsen, at adgangskravene er en gennemført relevant erhvervsuddannelse, en relevant grunduddannelse for voksne (GVU) eller en gymnasial uddannelse. Herudover skal ansøgere have mindst to års relevant erhvervs erfaring, og i den forbindelse gælder det, at relevant erhvervs erfaring, der er opnået sideløbende med den adgangsgivende uddannelse, medregnes ved optagelse på AU'en.

Disse krav er i overensstemmelse med COK's adgangskrav, som de er beskrevet på COK's hjemmeside (januar 2013). Her fremgår det, at: "Kommunomuddannelsen er for alle, der har en relevant erhvervsuddannelse, og mindst to års erhvervs erfaring, og er ansat i: kommuner og regioner, kommunale og regionale institutioner, fælleskommunale virksomheder, selvejende institutioner og private firmaer, der samarbejder med kommuner og regioner." I forbindelse med selve optagelsesprocessen bemærker ekspertpanelet dog, at der alene anvendes et tilmeldingsskema, hvor navn, stilling, ansættelsessted og kontaktoplysninger skal oplyses. Der er ikke krav om oplysninger om tidligere uddannelse, og der bliver ikke spurgt om erhvervs erfaring. Der er heller ikke krav om, at den studerende skal vedlægge eksamensbeviser, CV eller anden form for dokumentation.

Da det er arbejdsgiveren, der betaler for uddannelsen, og den studerende skal have fri fra arbejde for at deltage, er det dog nødvendigt, at den studerendes optagelse på studiet godkendes af den studerendes ledelse. I forbindelse med institutionsbesøgene og interviewet med ledelsen blev det klargjort, at ledelsens underskrift af COK betragtes som garanti for, at ansøgeren lever op til de formelle krav.

Ekspertpanelet bemærker, at det er problematisk, at COK ikke direkte kontrollerer ansøgernes kvalifikationer, eksempelvis via kopier af eksamensbeviser og redegørelse for erhvervs erfaring. Som situationen er i dag, har COK reelt ikke fuld kontrol over, om de studerende har de nødvendige adgangskvalifikationer.

COK oplyser på sin hjemmeside, at hvis en studerende ikke opfylder adgangskravene, kan der søges om dispensation. COK redegør for, at der i 2011-2012 er blevet givet dispensation én gang. I det pågældende tilfælde var der tale om, at ansøgeren selv henvendte sig, da vedkommende var i tvivl om, hvorvidt kravene var opfyldt.

Ekspertpanelet bemærker i øvrigt, at de nuværende optagelseskrav ikke lægger op til at give de studerende merit for moduler fra andre AU'er. Ekspertpanelet vurderer desuden, at merit vanskeliggøres af, at strukturen på de to uddannelser adskiller sig så meget fra AU-bekendtgørelsen, som det fremgår af kapitel 1.

SAMLET VURDERING OG ANBEFALINGER

På baggrund af ovenstående vurderer ekspertpanelet, at COK mangler et selvstændigt system til at kontrollere, om den enkelte studerende opfylder adgangskravene. Det er væsentligt, at COK indfører en formel optagelsesprocedure, som inkluderer, at ansøgerne indsender dokumentation for tidligere uddannelse og erhvervs erfaring.

Ekspertpanelet anbefaler ligeledes, at COK på optagelsesblanketten spørger, om ansøgeren allerede har taget en uddannelse, som der evt. kan gives merit for.

3. Eksamination

I dette kapitel vurderes uddannelsernes praksis for tilrettelæggelse og afholdelse af eksamen, herunder eksamensformer, censorer og eksamenskarakterer.

Vurderingen tager udgangspunkt i kommunom- og sundhedskommunomuddannelsernes studieordninger, COK's redegørelse, herunder eksamensstatistikker og eksamensbekendtgørelser, samt institutionsbesøgene.

COK's eksamenssystem

Ekspertpanelet vurderer, at COK har indført et system med eksamensbestemmelser, både interne og eksterne censorer og eksamenskommission, som i sin hovedstruktur svarer til eksamination på AU'erne.

Der foreligger selvstændige eksamensbestemmelser for hver af uddannelsernes dele, og ud over eksamensbestemmelserne anvendes 7-trinsskalaen, jf. bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse. Der er både interne og eksterne prøver. Derudover har COK redegjort for, at eksamensbestemmelserne på kommunomuddannelserne opdateres efter behov forud for hvert undervisningsår.

Ekspertpanelet bemærker dog, at det fremgår af studieordningerne, at eksamen på uddannelserne tilrettelægges og gennemføres i henhold til eksamensbestemmelserne i bekendtgørelse nr. 1016 af 24. august 2010 om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser. Der skal imidlertid tages udgangspunkt i eksamensbekendtgørelsen om prøver og eksamen i erhvervsrettede videregående uddannelser (nr. 714 af 27. juni 2012). I forbindelse med institutionsbesøget blev det imidlertid klart, at ledelsen er opmærksom herpå og planlægger at bringe det i orden. Ekspertpanelet vurderer ligeledes, at henvisningen til den forkerte bekendtgørelse ikke har den store praktiske betydning i dette konkrete tilfælde.

Som det fremgår i det følgende, er der imidlertid en række svagheder ved implementeringen af COK's eksamenssystem.

Eksaminationen på de enkelte dele af uddannelserne

Ekspertpanelet har gennemgået eksaminationen på de enkelte fag og finder i den forbindelse, at der er en række svagheder ved den måde, eksaminationen finder sted på.

For det første vurderer ekspertpanelet, at eksamensbestemmelserne for kommunomuddannelsens fællesdel ikke er i overensstemmelse med AU-bekendtgørelsen, idet hvert af de tre fag på fællesdelen ikke afsluttes med en individuel bedømmelse efter 7-trinsskalaen. Der gennemføres dog skriftlig eksamen i følgende fag på fællesdelen: *administration og forvaltning* samt *psykologi og organisation*, men disse gennemføres som ugeeksaminer, der bedømmes som bestået/ikke bestået. Der er ikke selvstændig eksamen for faget projekt og metode. Ekspertpanelet bemærker, at ovenstående ikke er i overensstemmelse med, at der ifølge AU-bekendtgørelsen skal ske individuel udprøvning med karaktergivning efter hvert modul, som skal have et omfang af 5 eller 10 ECTS-point. Til gengæld sker der en udprøvning med karakterer for fællesdelens tre fag under ét, hvilket ikke svarer til AU-bekendtgørelsen. Ekspertpanelet bemærker, at ovenstående problem ikke gælder for sundhedskommunomuddannelsen, hvor der p.t. sker individuel udprøvning i de enkelte obligatoriske fag med karaktergivning.

For det andet bemærker ekspertpanelet, at bedømmelse af afgangprojektet ifølge bekendtgørelsen skal tage udgangspunkt i, om de studerende har nået uddannelsens mål for læringsudbytte. Dette er ikke tilfældet i kommunom- og sundhedskommunomuddannelsen. I stedet har COK i studieordningen formuleret nye mål for afgangprojektet. Det vurderer ekspertpanelet er problematisk, dels fordi den studerende skal prøves i forhold til, om vedkommende har nået uddannelsens samlede mål for læringsudbytte, dels fordi de krav, COK stiller, på flere punkter er mindre ambitiøse end de forventninger til de studerendes slutkompetencer, der er formuleret i uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

Ekspertpanelet baserer sin vurdering på, at det i COK's beskrivelse af afgangprojektet primært fremgår, at den studerende skal kunne formulere og afgrænse en problemstilling, skal kunne vælge en relevant faglig metode og skal kunne præsentere en problemformulering, herunder teori og metodevalg, problemløsning og konklusion.

Men ekspertpanelet vurderer, at disse krav ikke svarer til de krav, man bør stille for at kunne vurdere, om uddannelsens mål for læringsudbytte er nået. Bl.a. fremgår det af uddannelsens mål for læringsudbytte, at den studerende skal have udviklingsbaseret viden om praksis og

central anvendt teori og metode inden for forvaltning og skal have færdigheder i at "anvende centrale metoder og redskaber og kunne anvende de færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for administration og forvaltning". Desuden skal den studerende have kompetencer til at "håndtere udviklingsorienterede situationer" og "udvikle egen praksis i en struktureret sammenhæng". Det vil sige, at der ud fra uddannelsens mål for læringsudbytte stilles relativt store krav til de studerendes overblik over teori og anvendelse af teori i praksis, som ikke afspejles i COK's krav til afgangsprojektet.

For det tredje bemærker ekspertpanelet, at der er en stor overvægt af mundtlige eksaminer på begge uddannelser. Dette skal ses i forhold til, at det kan være værdifuldt for de studerende at stifte bekendtskab med forskellige eksamensformer for at afprøve fagenes læremål og de studerendes skriftlige kompetencer. Derfor er det relevant, at COK overvejer, om der er behov for ændringer i de anvendte eksamensformer.

Censorer

COK's eksamenssystem er opbygget således, at en tredjedel af uddannelsernes censorer er eksterne, hvilket formelt set er i overensstemmelse med de regler for eksamen, som AU'erne følger.

Ekspertpanelet vurderer dog, at COK bør overveje, om man inddrager de rigtige eksterne censorer. Det skyldes, at de eksterne censorer primært kommer fra praksisfeltet, det vil sige kommuner og regioner. Censorenes profil svarer derfor meget til undervisernes; de er typisk også ansat i kommuner og regioner. Kun sjældent kommer eksterne censorer fra andre uddannelsesinstitutioner, selvom ledelsen under interviewet redegjorde for, at der til tider inddrages undervisere fra Professionshøjskolen Metropol.

I COK's tilfælde er spørgsmålet dog, om det ikke kan være hensigtsmæssigt, at censorerne i højere grad kommer fra andre uddannelsesinstitutioner, hvor de som professionelle undervisere har en stor viden om de krav til fagligt niveau, som stilles på AU'erne.

Eksamenskarakterer

Kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne anvender 7-trinsskalaen ved alle mundtlige eksaminer. Ekspertpanelet konstaterer imidlertid, at gennemsnittet for de studerendes eksamenskarakterer generelt ligger højt, og at der er behov for, at COK ser nærmere på sin karaktergivning.

Ekspertpanelet baserer sin vurdering på de vedlagte karakteropgørelser, som er udarbejdet på basis af oplysninger fra COK om karakterfordeling på de enkelte hold. En gennemgang af eksamenskarakterer fra 2011-2012 viser, at karakteren 00 kun er anvendt på 2 ud af 133 hold, og at karakteren -3 aldrig er blevet anvendt. Til sammenligning er karakteren 12 givet 117 ud af 133 hold, ligesom der er flere eksempler på hold med særdeles høje karakterer. Et markant eksempel er sundheds-IT. Her har 79 % af de studerende på fire hold fået 10 eller 12 (tabel 1, jf. appendiks). I valgfaget konflikthåndtering i praksis har 60 % på ni hold opnået karakteren 10 eller 12 (tabel 3, jf. appendiks). I valgfaget tandklinikassistenten – administration og formidling har 87 % fået 10 eller 12. Det samlede karaktergennemsnit for fællesdelen og basisdelen på kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne er 8,91 (tabel 1, jf. appendiks).

Ekspertpanelet vurderer samlet set, dels at karaktererne er høje, dels at der er meget stor forskel på karaktergennemsnittene fagene imellem.

På institutionsbesøget blev de høje karakterer forklaret med, at de studerende besidder viden fra praksis, der sætter dem i stand til at gennemføre med høje karakterer. Dette vurderer ekspertpanelet ikke som en valid forklaring, eftersom de studerende på uddannelserne må forventes at blive løftet fagligt fra deres udgangspunkt, bl.a. ved at de lærer at forstå centrale teorier og anvende metoder. Hvis de fleste af de studerende får 10 eller 12, finder ekspertpanelet det umiddelbart sandsynligt, at der ikke stilles tilstrækkeligt høje krav til de studerendes præstationer. Ligeledes blev de høje karakterer på institutionsbesøget forklaret med, at de studerendes uddannelse betales af deres arbejdsgivere, og at de derfor gerne vil gøre det godt. Ekspertpanelet vurderer dog, at denne situation ikke er anderledes end for mange andre AU'er, hvorfor der ikke skulle forventes en forskel på den baggrund.

I forbindelse med institutionsbesøgene forhørte ekspertpanelet sig om processer og systematikker, der skal sikre, at underviserne og censorerne på kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne holder et jævnt og ens niveau på landsplan.

På baggrund af tabel 2, 3 og 4 i appendiks og interviews med undervisere og ledelsen i forbindelse med institutionsbesøgene konstaterer ekspertpanelet yderligere, at de studerende i praksis stort set altid vil bestå en eksamen. Dette vurderer ekspertpanelet samlet set indikerer, at der ikke stilles tilstrækkeligt høje krav til de studerendes præstationer.

Under begge institutionsbesøg pegede underviserne på, at COK ikke har systemer til at sikre et ensartet forventningsniveau til de studerendes præstationer i forskellige dele af landet. Udfordringen med at fastholde et ensartet niveau hænger bl.a. sammen med, at underviserne ikke i tilstrækkelig grad har dialog med hinanden på tværs af geografiske skel om faglige spørgsmål, forventninger til de studerende etc. Dette vil blive uddybet i kapitel 5 Underviserkompetence og videngrundlag.

SAMLET VURDERING OG ANBEFALINGER

Ekspertpanelet vurderer, at COK's eksamenssystem formelt set er hensigtsmæssigt opbygget.

Dog bemærker ekspertpanelet, at eksamensbestemmelserne skal bringes i overensstemmelse med bekendtgørelsen, hvilket bl.a. vil sige, at der skal gives selvstændige karakterer for alle fag på kommunomuddannelsens fællesdel, og at der skal ske en revision af de krav, der stilles til afgangprojektet på begge uddannelser, så det er uddannelsens overordnede læringsmål, der prøves i.

Herudover anbefaler ekspertpanelet, at det overvejes at indføre flere skriftlige eksaminer og flere eksterne eksaminatorer fra uddannelsesverdenen.

Endelig anbefaler ekspertpanelet, at ledelsen i højere grad følger op på de givne karakterer for at imødegå det høje karaktergennemsnit og forskellene med hensyn til forventninger til de studerende på de forskellige uddannelsessteder.

4. Fagligt indhold og tilrettelæggelse

I dette kapitel vurderes det, om uddannelsernes enkelte moduler eller fag tilrettelægges og gennemføres på en måde, som understøtter indfrielse af de overordnede læringsmål for uddannelserne. Til dette formål har ekspertpanelet set på fagbeskrivelser, arbejdsbelastning, litteratur, eksempler på afgangsopgaver, frafald og resultatet af studentertilfredshedsmålinger m.m.

Fagbeskrivelser

De enkelte fag på kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne er beskrevet i en række fagbeskrivelser. Hver fagbeskrivelse indeholder en forside med Blooms taksonomi, en beskrivelse af fagets udbytte og læringsmål formuleret i viden, færdigheder og kompetencer. Herefter følger en læreplan efterfulgt af en række praktiske oplysninger om eksamensform og timefordeling for emnerne i læreplanen.

Ekspertpanelet bemærker, at der er følgende svagheder ved disse fagbeskrivelser: For det første anvender hver enkelt fagbeskrivelse to forskellige taksonomier, idet der henvises både til Blooms taksonomi og til kvalifikationsrammens taksonomi med opdeling i viden, færdigheder og kompetencer, hvilket skaber unødige overlap. For det andet er det problematisk, at der i teksten under punktet Læreplaner forekommer flere punkter, som kan opfattes som nye læringsmål. Dette skaber usikkerhed om, hvori de enkelte fags læringsmål består. For det tredje fremstår teori og integrationen mellem teori og praksis svagt, hvilket bl.a. er et resultat af, at læringsmålene for fagene ikke er hensigtsmæssigt formuleret, jf. kapitel 1. For det fjerde er læreplanerne ikke tilstrækkeligt udfoldede og har karakter af meget korte overskrifter for de emner, som underviseren skal igennem.

Undervisningsmaterialer og litteratur

Ekspertpanelet har gennemgået et uddrag af uddannelsens forskellige undervisningsmaterialer, herunder bøger, artikelsamlinger, cases og aktuelt stof såsom avisartikler og lignende. Desuden har ekspertpanelet fået adgang til COK's Groupcare-system, som er tænkt som et fælles videndelingssystem for underviserne.

Ekspertpanelet konstaterer, at COK anvender få grundbøger til hvert enkelt fag, der i øvrigt går igen på mange fag, fx metodebogen "Hvem spiser boller i karry?". Disse bøger, som suppleres med andet materiale i form af artikler og kompendier, vurderes at være på AU-niveau.

Dog vurderer ekspertpanelet også, at det er en svaghed, at der er meget stor forskel fra fag til fag på både kvalitet og omfang af, hvad der er tilgængeligt på Groupcare. I betragtning af at underviserne er eksterne og derved kan have brug for mere inspiration og vejledning til undervisningen i det enkelte fag, betragter ekspertpanelet det som vigtigt, at det foreliggende materiale er af høj kvalitet.

Undervisningsformer

Ekspertpanelet vurderer, at COK umiddelbart anvender en hensigtsmæssig kombination af undervisningsformer, herunder klasseundervisning, gruppearbejde, cases etc. Under institutionsbesøget fortalte ledelsen, at den gør meget ud af at sikre, at de studerende inddrages aktivt i undervisningen, bl.a. ved løbende at inddrage de studerendes egne erfaringer fra praksis i kommunerne og regionerne i undervisningen. De studerende bekræftede, at underviserne er gode til at inddrage praksis i undervisningen og gøre den relevant.

Ekspertpanelet bemærker dog, at de tidligere nævnte problemer med fagbeskrivelserne også er en hindring for en optimal tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisningen, herunder for mulighederne for at opnå den rigtige balance mellem teori og praksis.

Arbejdsbelastning og ECTS-point

Ekspertpanelet har sammenlignet arbejdsbelastningen på uddannelserne med den internationale ECTS-standard.

Dette er gjort på baggrund af oplysninger fra COK om, at de studerende har en times forberedelse til en times undervisning. Bruges denne metode, når man frem til, at der er en arbejdsbelastning på 540 arbejdstimer på uddannelsernes obligatoriske dele og på 240 timer på valgfagene. Det giver for begge uddannelser en arbejdsbelastning på 780 arbejdstimer for den obligatoriske del og de valgfri dele.

Ovenævnte skal holdes op imod, at en AU samlet set skal svare til en forventet arbejdsbelastning på i alt 1.650 timer efter internationale standarder. Timetallet er beregnet ud fra, at uddannelsen har et omfang på 60 ECTS.

Dvs. der mangler en arbejdsbelastning på 870 arbejdstimer. I ovennævnte indgår dog ikke, at de studerende

også skal bruge tid til afgangsprojektet samt til introduktionsdag, informationsindsamling, opgaveskrivning m.m.

Ekspertpanelet finder på ovennævnte baggrund, at det er tvivlsomt, om arbejdsbelastningen samlet set er høj nok i forhold til de internationale standarder.

Ekspertpanelet anbefaler på den baggrund, at COK løbende undersøger, om de lever op til den internationale standard og tilpasser uddannelserne og forventningerne til de studerendes arbejdsindsats i forhold hertil.

Frafald

Ekspertpanelet konstaterer et meget lille frafald på begge uddannelser, hvilket ekspertpanelet bemærker som positivt.

Vurderingen er baseret på de oplysninger om frafaldet for uddannelserne, som COK har fremsendt som led i evalueringprocessen.

Studentertilfredshed

Ekspertpanelet konstaterer, at studentertilfredsheden ifølge COK's egne tilfredshedsmålinger er meget stor, jf. tabel 1, og ekspertpanelets møde med de studerende har bekræftet dette billede.

TABEL 1: TILFREDSHEDSUNDERSØGELSE – DE STUDERENDES UDBYTTET AF UNDERVISNINGEN

	"Hvordan vurderer du dit udbytte af undervisningen?" (Skala fra 1 til 5)
Kommunomuddannelsen Fællesdel	4,27
Sundhedskommunomuddannelsen Basisdel	4,03
SAMLET	4,15

Skalaen går fra 1 til 5, hvor 1 er utilfreds (to sure smileys) og 5 er tilfreds (to glade smileys). Besvarelserne i midtergruppen, svarende til niveau 3, er ikke medregnet i statistikken.

Kvaliteten af afgangsprojekterne

Ekspertpanelet finder umiddelbart ikke, at afgangsprojekterne er på AU-niveau. Ekspertpanelet baserer dette dels på, at der ikke stilles de rette krav til afgangsprojekterne, jf. kapitel 3, og dels på gennemgang af seks tilfældigt udvalgte afgangsprojekter. Ekspertpanelet har i denne sammenhæng set på inddragelsen af teori, herunder niveauet for refleksion over teorien, brugen af kilder og de studerendes evne til at skelne mellem egne holdninger, teori og kilder. Det samlede indtryk er, at dette er meget svage punkter i afgangsprojekterne, herunder for de to tilfældigt udvalgte afgangsprojekter, der har opnået karakteren 12.

SAMLET VURDERING OG ANBEFALINGER

Ekspertpanelet vurderer samlet set, at det ikke er dokumenteret, at uddannelserne tilrettelægges og gennemføres på AU-niveau.

Det spiller ind i denne vurdering, at læringsmålene for de enkelte fag ikke er på niveau med kvalifikationsrammen, og at fagplanerne fremstår for ustrukturerede og ikke sætter en ramme for undervisningen, som indikerer, at der er tale om AU-niveau. Det spiller også ind, at materialet på Groupcare-systemet er af meget varierende kvalitet, og at de seks afgangsprojekter indikerer et lavt fagligt niveau.

Dette er særligt væsentligt i en situation, hvor alle undervisere er eksterne og derved har brug for flere guidelines, end hvis man havde tilknyttet en fast underviserstab.

På ovennævnte baggrund anbefaler ekspertpanelet, at fagplanerne revideres, og at COK sætter en udviklingsproces i gang sammen med underviserne for at opnå en stærkere kobling mellem teori og praksis i undervisningen, så den svarer til AU-niveau. Man kan fx udarbejde eksempler på, hvordan denne kobling kan opnås i undervisningen.

Endelig anbefaler ekspertpanelet, at COK løbende overvejer de studerendes arbejdsbelastning i forhold til den internationale ECTS-standard.

5. Underviserkompetencer og videngrundlag

I dette kapitel vurderes det først, om uddannelsernes undervisere besidder tilstrækkelige kompetencer. Derefter vurderes det, om uddannelserne udbydes på et videngrundlag, der er karakteriseret ved erhvervs- og professionsbaseret, og endelig, om uddannelserne er udviklingsbaserede. Det vurderes også, om COK's nuværende aktiviteter involverer faglige drøftelser blandt underviserne.

Ovennævnte krav til underviserne og til uddannelsernes videngrundlag svarer til de krav, som stilles til AU'erne. Vurderingen tager udgangspunkt i oplysninger om underviserens uddannelse og de forsknings- og udviklingsprojekter, fælles mødeaktiviteter m.m., som de deltager i, samt COK's redegørelse og institutionsbesøgene.

Undervisergruppens kompetencer

Ekspertpanelet vurderer, at undervisergruppen som helhed har de nødvendige faglige kompetencer og det rette uddannelsesniveau. Ligeledes vurderer ekspertpanelet, at underviserne overordnet set underviser i fag, der ligger inden for deres faglige kompetenceområde.

Således gør COK rede for, at størstedelen af underviserne er uddannet på et højere niveau end akademiveau. Ud af den samlede stab på 177 undervisere har 99 en kandidatgrad som højeste uddannelse. 23 har en bachelorgrad, 31 har en diplomuddannelse, og 8 har en masteruddannelse som overbygning på anden uddannelse. Alt i alt er der 16 undervisere, som har et uddannelsesniveau under diplom- og bachelorniveauet.

To tredjedele af underviserne har deres primære beskæftigelse i kommune eller region. Ca. en tredjedel har en baggrund som selvstændige konsulenter eller undervisere i anden sammenhæng. Ingen undervisere er fastansatte på COK.

Ved ansættelse af underviserne stilles der ingen krav til undervisningserfaring. Ud af de 177 undervisere har 5 undervisning på en anden uddannelsesinstitution som primær beskæftigelse. Eftersom størstedelen af underviserne kommer fra kommuner eller regioner, har de ofte ikke undervisningskompetencer ud over dem, de har erhvervet igennem deres arbejde hos COK. Som kompensation herfor har COK en politik om, at de undervisere, som ikke har undervisningserfaring, skal gennemgå et voksenpædagogisk grundkursus.

På mødet med ledelsen i forbindelse med institutionsbesøget blev det understreget, at undervisere, der ikke deltager i dette kursus, på længere sigt vil blive fravalgt som undervisere på COK's uddannelser. Således kan deltagelse i det voksenpædagogiske grundkursus i realiteten betragtes som et krav.

Herudover får nye undervisere stillet en mentor til rådighed, der kan hjælpe den nyansatte med at finde sig til rette i rollen som underviser. Ekspertpanelet finder samlet set disse initiativer for at sikre, at underviserne har de fornødne pædagogiske kompetencer, meget positive.

På baggrund af institutionsbesøget og ekspertpanelets interviews med repræsentanter for underviserne og de studerende er det i øvrigt ekspertpanelets overordnede indtryk, at kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne generelt har engagerede undervisere.

Uddannelsernes erhvervs- og professionsbaseret

AU'erne skal ifølge regelgrundlaget basere sig på ny viden om centrale tendenser fra de beskæftigelsesområder, uddannelsen retter sig imod. Dette krav skal sikre, at uddannelserne er opdaterede i forhold til praksis.

Ekspertpanelet vurderer, at dette krav kun er delvist opfyldt for kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne. Ekspertpanelet begrundede dette på følgende måde:

COK redegør for, at ledelsen holdes opdateret med centrale tendenser fra beskæftigelsesområderne gennem samarbejde med kommunaldirektørforeningen, ligesom der fra ledelsens side har været indgået samarbejder med det kommunale arbejdsmarkeds parter (HK og KL) om udvikling af specifikke fag. Ekspertpanelet vurderer, at dette er positivt.

Samtidig gør COK rede for, at underviserne er opdaterede med den nyeste viden fra praksisfeltet, fordi underviserne selv rekrutteres fra praksis og underviser inden for områder, som de selv arbejder med til daglig. Ekspertpanelet vurderer, at det er en styrke for erhvervs- og professionsbaseringen, at underviserne rekrutteres fra praksisfeltet, men at det ikke i sig selv er tilstrækkeligt til at sikre, at underviserne er opdaterede med den nyeste viden fra feltet. Ekspertpanelet hæfter sig således ved, at

COK ikke har iværksat en systematisk procedure, der skal sikre, at underviserne holdes opdaterede med den nyeste viden fra praksisfeltet. Dog ønsker ekspertpanelet at understrege, at de studerende under besøgene gav udtryk for, at deres uddannelse var praksisorienteret, og at de problemstillinger, som blev drøftet i undervisningen, var aktuelle i forhold til deres daglige arbejde i kommunerne og regionerne.

Uddannelsernes udviklingsbaserings

AU'erne skal ifølge regelgrundlaget også basere sig på ny viden fra forsøgs- og udviklingsarbejde, som er relevant for det eller de beskæftigelsesområder, som uddannelsen retter sig imod. Det vil sige, at der skal være processer, som sikrer, at underviserne og de studerende er up to date med hensyn til den nyeste viden på beskæftigelsesområdet. Det kan ske via undervisernes deltagelse i kvalificerende forsknings- og udviklingsprojekter, eller ved at de på anden vis tilegner sig viden om forsøgs- og udviklingsarbejde, som andre gennemfører.

Ekspertpanelet vurderer ikke, at COK lever op til dette krav. Ekspertpanelet baserer denne vurdering på følgende:

Ligesom ovenfor gør det sig her gældende, at ledelsen er opdateret, men at det ikke sikres, at den viden, som ledelsen indsamler, systematisk videreføres til uddannelsernes undervisere.

Således gør COK rede for, at ledelsen deltager i udviklingsarbejde. Blandt andet indgår COK i forskningsprojektet CLIPS, der står for Collaborative Innovation in the Public Sector, der beskæftiger sig med samarbejdsdrevet innovation i den offentlige sektor, og udføres på RUC i samarbejde med bl.a. COK, KU, CBS og Metropol. Ekspertpanelet vurderer, at det er positivt, at ledelsen deltager i dette projekt, men vurderer samtidig, at den viden der indsamles her, ikke i tilstrækkelig grad formidles videre til udbuddets undervisere.

Det skyldes for det første, at COK ikke besidder et system til løbende at overvåge, om underviserne løbende tilegner sig og følger med i den nyeste viden fra relevante forsøgs- og udviklingsprojekter eller forskning eller deltager i konferencer og lignende. Som led i ækvivalensvurderingen har COK spurgt underviserne, hvilke projekter de deltager i, men denne undersøgelse er foretaget specifikt med henblik på ækvivalensvurderingen, og repræsenterer ikke en viden, COK tilegner sig i den daglige drift. Dette understreger, at COK mangler løbende information om undervisernes deltagelse i vi-

denproducerende udviklingsprojekter og deres tilegnelse af udviklingsviden via konferencer m.m.

For det andet deltager underviserne kun i meget begrænset omfang i relevante aktiviteter. Når man ser nærmere på resultaterne af ovennævnte undersøgelse, vurderer ekspertpanelet, at ca. 10-20 % af underviserne på kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne deltager i videnproducerende forsøgs- og udviklingsprojekter i sammenhænge uden for COK, ligesom der ikke er dokumentation for, at underviserne holder sig ajour med de nyeste udviklingstendenser og den nyeste forskning indenfor deres fagområder.

For det tredje tilbyder COK ikke underviserne opkvalificering inden for deres fagområder. COK har redegjort for, at underviserne tilbydes et kursus i cooperative learning, men ikke nogen former for faglig opkvalificering. Også her er det COK's opfattelse, at den bedste garanti for undervisernes faglige udvikling opnås gennem arbejdet ude i kommunerne eller regionerne. Dog pointerede ledelsen i forbindelse med institutionsbesøget, at mange undervisere gennem deres arbejde deltager i kurser og projektorienterede opgaver.

For det fjerde sikrer COK ikke i tilstrækkelig grad, at underviserne inddrages i faglige drøftelser af deres undervisning, hvilket vil blive uddybet og begrundet nærmere i det følgende.

Faglige drøftelser

COK redegør for, at man arbejder på at sikre dialog og udvikling underviserne imellem ved at:

- Oprette en række faglige arbejdsgrupper bestående af undervisere inden for et specifikt fag
- Oprette internetbaserede lærerfora afgrænset til enkelte fag
- Holde en årlig fagkonference for underviserne inden for de enkelte fag
- Holde et årligt møde for samtlige undervisere på uddannelsen.

De faglige arbejdsgruppers opgave er at diskutere indhold og struktur i forhold til specifikke fag. I disse grupper vurderes evaluerings- og eksamensresultater, fagbeskrivelsen gennemgås og opdateres, hvis det er nødvendigt, og fagets udvikling, ny litteratur etc. diskuteres. Med udgangspunkt i de lister, COK har stillet til rådighed om arbejdsgruppernes mødefrekvens, konstaterer ekspertpanelet imidlertid, at der er meget stor forskel på, hvor ofte disse grupper mødes. Nogle mødes to gange årligt, nogle har enkelte år tre møder, mens andre kun mødes en gang årligt eller sjældnere.

Herudover konstaterer ekspertpanelet, at der på nuværende tidspunkt ikke er nedsat faste arbejdsgrupper for fagene på basisdelen på sundhedskommunomuddannelsen, ligesom ekspertpanelet bemærker, at der er meget få arbejdsgrupper med deltagelse af eksterne parter, fx forskere, undervisere fra andre uddannelsesinstitutioner eller andre praktikere, som følger med i den nyeste udvikling.

Ekspertpanelet vurderer, at de faglige arbejdsgrupper er et godt forum for udvikling af uddannelsen. Det er vigtigt, at undervisernes faglige perspektiver kan inddrages i det daglige arbejde med uddannelsen, og at der er muligt for underviserne at tage del i dette udviklingsarbejde. Samtidig vurderer ekspertpanelet ikke, at disse fora i deres nuværende form er tilstrækkelige til at opretholde det nødvendige faglige niveau. Ekspertpanelet vurderer, at dette vil kræve mere ledelsesmæssig styring af aktiviteterne i grupperne.

Ekspertpanelet har ligeledes fået adgang til et udvalg af de internetbaserede lærerfora og konstaterer, at der er meget lille aktivitet på mange af dem. Disse fora bliver primært brugt til at distribuere undervisningsmateriale og til at sende indkaldelser til møder ud til underviserne. Ligeledes har ekspertpanelet fået en opgørelse over de fællesmøder og fagkonferencer, der har været holdt for underviserne siden januar 2011. Her har COK ikke kunnet komme med en præcis opgørelse af, hvor mange der deltager, og i forbindelse med interviewet med underviserne og ledelsen blev der redegjort for, at deltagelse i disse møder ikke er obligatorisk, og at underviserne ikke lønnes for at deltage i disse møder. Dog var det den overordnede vurdering, at langt de fleste undervisere deltager i møderne.

Endelig konstaterer ekspertpanelet, at de fællesaktiviteter, der har været gennemført for alle uddannelsernes undervisere, ikke handler om faglig opkvalificering, men om undervisningsfaglig udvikling. Således har de fælles læreraktiviteter været centreret omkring et kursus i cooperative learning og vejledning samt voksenpædagogisk grunduddannelse. Ekspertpanelet anerkender, at disse kurser er med til at opkvalificere undervisernes undervisningskompetencer, men konstaterer samtidig, at det ikke er aktiviteter, der styrker uddannelsens udviklingsbaseret.

Samlet set er det ekspertpanelets vurdering, at der kan gøres mere for at skabe fælles udviklingsaktiviteter og erfaring med underviserne – også på tværs af COK's geografiske enheder. Det er COK's styrke, at underviserne er eksterne, men det er samtidig en stor udfordring, at der ikke er mekanismer til at sikre, at underviserne er

ajour med den nyeste viden og får mulighed for at dele erfaringer.

SAMLET VURDERING OG ANBEFALINGER

Ekspertpanelet vurderer, at uddannelserne er delvist erhvervs- og professionsbaserede, men ikke tilstrækkeligt udviklingsbaserede i forhold til kravene til AU'er.

Ekspertpanelet anbefaler, at COK fremover systematisk sikrer, at den nyeste viden fra praksisfeltet tilgår uddannelserne og derved understøtter deres erhvervs- og professionsbaseret.

Ekspertpanelet anbefaler yderligere, at COK skaber grundlaget for, at uddannelserne bliver mere udviklingsbaserede, fx ved deltagelse i aktuelle forsknings- og udviklingsprojekter og ved at styrke de forskellige dialogfora, hvor underviserne kan udveksle erfaringer.

Et vigtigt led heri vil være, at COK mere systematisk registrerer og følger med i undervisernes adgang til den nyeste viden via interne og eksterne aktiviteter.

6. Kvalitetssikring

I dette kapitel vurderes uddannelsernes kvalitetssikring. Det belyses, i hvilket omfang kvalitetssikringen er dækkende, systematisk og både sikrer og udvikler kvaliteten af uddannelsernes aktiviteter og resultater. Dette kapitel bygger primært på COK's redegørelse for institutionens kvalitetssikringsarbejde og på dialogerne under institutionsbesøget.

Kvalitetssikringsstrategien

Ekspertpanelet vurderer overordnet, at COK's kvalitetssikringsstrategi skaber et godt grundlag for systematisk sikring af uddannelsens aktiviteter og resultater.

Således redegør COK for, at kommunom- og sundhedskommunomuddannelsernes kvalitetssikringssystem består dels af selvevalueringer foretaget af de studerende, underviserne og censorerne og dels af en midtvejsevaluering og en slutevaluering forestået af studievejlederen. Herudover afsluttes hvert hold med en landsdækkende skriftlig evaluering. De indhentede resultater af denne evaluering behandles af en kvalitetsgruppe, der består af en konsulent, to studievejledere og to uddannelsesledere.

De studerendes mundtlige evalueringer følges op af en samtale mellem studievejlederen og klassen. Der tages referat af samtalen, og referatet indgår i det samlede datagrundlag for evalueringen, hvilket ekspertpanelet finder positivt.

Som led i kvalitetssikringen foretages der ligeledes samtaler med underviserne på specialeledelsen. Her drøftes underviserens erfaringer fra undervisningen, og selve faget og fagets indhold samt materialer og litteratur evalueres.

Den landsdækkende skriftlige evaluering foretages ved hjælp af spørgeskemaer, der er tilpasset de enkelte moduler i uddannelsen. Resultatet af evalueringen forelægges en kvalitetsgruppe, der udarbejder en opfølgingsplan med mål for ændringer og fastlægger ansvar for ændringerne og den ønskede tidsperiode. Denne plan forelægges uddannelsesrådet, der består af:

- Et medlem udpeget af KL
- Et medlem udpeget af Danske Regioner
- Et medlem udpeget af KTO (brancheorganisation for ansatte i kommuner og regioner)
- Et medlem af kommunomuddannelsernes ledelse.

Herudover foretager COK kvalitetssikring af uddannelserne gennem årlige vurderinger af fagbeskrivelser, undervisningsmaterialer etc. Dette foregår i fora sammensat af COK, der indeholder undervisere, forfattere til den anvendte faglitteratur samt faglige eksperter. Ekspertpanelet finder dette positivt, men vurderer, at COK ville få mere ud af dette arbejde, hvis der i højere grad blev inddraget eksterne aktører i disse fora, eksempelvis personer fra andre uddannelsesinstitutioner.

Ansvar og opfølgning

Det er ekspertpanelets vurdering, at der er en klar ansvarsfordeling for kvalitetsarbejdet, og at de indsamlede resultater drøftes med uddannelsernes undervisere og på den måde anvendes til at forbedre uddannelsernes aktiviteter og resultater.

Ansvarsfordelingen for udførelsen af kvalitetssikringen på kommunom- og sundhedskommunomuddannelserne følger de formelle strukturer for ansvarsfordeling på uddannelserne generelt. Således er der en opdeling mellem studievejlederne, der har ansvaret for selvevalueringerne, slutevalueringerne og samtalerne med underviserne, og uddannelseslederen og en studievejleder fra landssekretariatet, der tager sig af den landsdækkende skriftlige evaluering.

En studievejleder i landssekretariatet har ansvaret for at samle op på evalueringerne og formidle resultaterne til de lokale centre, der drøfter disse med underviserne. Herudover drøftes evalueringerne med underviserne på de fagkonferencer, der holdes for underviserne inden for specifikke fag. Her drøftes også undervisningsmaterialer og fagligt indhold i undervisningen.

Endelig er det kvalitetsgruppens ansvar at gennemgå alle resultaterne og udarbejde en opfølgingsplan.

Kvalitetssikringens fokus

Ekspertpanelet konstaterer på baggrund af besøgene, at COK har et stort fokus på de studerendes tilfredshed. Ekspertpanelet bemærker også, at dette arbejde ser ud til at bære frugt, idet der generelt er stor tilfredshed blandt de studerende, hvilket ekspertpanelet vurderer positivt. Dog vurderer ekspertpanelet, at COK med fordel kan have større fokus på tre områder i sit evalueringsarbejde:

For det første er det vigtigste i evalueringøjemed ikke, om de studerende er tilfredse, men om uddannelsens læringsmål realiseres, hvilket kræver, at de studerende udfordres fagligt. Ekspertpanelet vurderer, at COK med fordel kan have større fokus på opnåelse af læringsmålene i sine evalueringer, idet det er ekspertpanelets opfattelse, at COK's primære fokus i kvalitetsarbejdet er de studerendes kundetilfredshed. Ekspertpanelet baserer dette dels på de spørgsmål, de studerende stilles i evalueringerne, og dels på dialogerne under besøgene.

For det andet vurderer ekspertpanelet, at ledelsen overordnet bør se mere struktureret på eksamensresultaterne som en del af uddannelsernes kvalitetssikring. I forbindelse med interviewene under institutionsbesøget kunne underviserne bekræfte, at de ikke oplever, at ledelsen giver feedback på de opnåede eksamensresultater. Sammenholdt med problemstillingerne om de afgivne karakterer, som er påpeget i kapitel 3, er det ekspertpanelets vurdering, at COK i højere grad bør følge op på denne del.

For det tredje vurderer ekspertpanelet, at der er en vis risiko for, at COK bliver del af et meget lukket videnkredsløb, som primært centrerer sig om det mest praksisnære i kommunerne, men som ikke nødvendigvis opsamler den nyeste viden dels i kommunerne og regionerne og dels fra andre videnmiljøer, herunder andre uddannelsesinstitutioner, jf. beskrivelsen af COK's videngrundlag i kapitel 5. Dette betragter ekspertpanelet som det vigtigste fokuspunkt.

Ekspertpanelet bemærker, at COK inddrager uddannelsesrådet, hvor kommunerne er repræsenteret, men fastholder, at det vil kunne styrke uddannelserne, hvis man forholder sig mere åbent til sin omverden og i højere grad direkte inddrager eksterne interesser, fx eksperter og interessenter, til løbende drøftelse af de enkelte fags indhold og relevans.

SAMLET VURDERING OG ANBEFALINGER

Ekspertpanelet vurderer, at COK's kvalitetssikringssystem er dækkende og systematisk, inkluderer opfølgning og er på niveau med øvrige AU'er.

Ekspertpanelet anbefaler, at COK overvejer at sætte større systematisk fokus på læringsmål, evaluering af eksamen (inkl. karaktergivning) og inddragelse af eksterne interessenter i evalueringssarbejdet.

Appendiks

TABEL 2: KARAKTERFORDELING FOR FÆLLES- OG BASISDELEN *SE NOTE

	Antal karakterer	Antal hold	Gennemsnit	-3	00	02	4	7	10	12
KOMMUNOMUDDANNELSEN – FÆLLESDDEL										
Fællesdelen	285	16	8,54	0 %	0 %	2 %	12 %	32 %	36 %	18 %
SUNDHEDSKOMMUNOMUDDANNELSEN – BASISDEL										
Psykologi – kommunikation og samarbejde (for sundhedspersonale)	65	4	8,64	0 %	0 %	0 %	12 %	35 %	29 %	23 %
Service- og kvalitetsudvikling i sundhedsvæsenet	59	4	8,79	0 %	0 %	0 %	8 %	37 %	37 %	17 %
Sundheds-IT	61	4	9,84	0 %	0 %	0 %	3 %	18 %	48 %	31 %
Sundhedsvæsenet – opgaver, struktur og økonomi	64	4	8,72	0 %	0 %	0 %	8 %	33 %	48 %	11 %
I alt	534	32	8,91	0 %	0 %	0 %	9 %	31 %	40 %	20 %

TABEL 3: KARAKTERFORDELING FOR AFGANGSPROJEKT * SE NOTE

	Antal karakterer	Antal hold	Gennemsnit	-3	00	02	4	7	10	12
Afgangsprojekt	460	16	8,67	0 %	0 %	3 %	13 %	33 %	31 %	20 %

TABEL 4: KARAKTERFORDDELING FOR SPECIALEFAG * SE NOTE

	Antal karakterer	Antal hold	Gennemsnit	-3	00	02	4	7	10	12
Administration på skoler	11	1	8,55	0 %	0 %	0 %	9 %	36 %	45 %	9 %
Borgerbetjening	70	6	8,94	0 %	0 %	0 %	11 %	31 %	27 %	30 %
Budget og regnskab	110	7	8,49	0 %	1 %	5 %	16 %	24 %	26 %	28 %
Digitalisering af forvaltningen	32	3	7,44	0 %	0 %	9 %	19 %	34 %	31 %	6 %
Elevansvarlig lægesekretær – planlægning og vejledning	59	4	8,21	0 %	0 %	2 %	14 %	37 %	24 %	24 %
Hvad er ledelse?	24	2	9,48	0 %	0 %	0 %	4 %	29 %	38 %	29 %
Konflikthåndtering i praksis	101	9	9,13	0 %	0 %	0 %	8 %	33 %	31 %	29 %
Moderne offentlig kommunikation	83	7	6,87	0 %	0 %	8 %	30 %	24 %	31 %	6 %
Personaleforhold – generelt	70	5	8,48	0 %	0 %	3 %	11 %	33 %	34 %	19 %
Personaleforhold – sagsbehandleren	56	4	7,70	0 %	0 %	4 %	20 %	41 %	25 %	11 %
Projekter – styring og ledelse	40	4	8,64	0 %	0 %	0 %	15 %	28 %	43 %	15 %
Psykologi – på arbejdspladsen	137	9	8,66	0 %	0 %	2 %	12 %	27 %	36 %	23 %
Retlige forhold	107	7	8,46	0 %	0 %	5 %	17 %	26 %	25 %	27 %
Sagsbehandling	109	8	8,45	0 %	0 %	2 %	18 %	28 %	31 %	20 %
Sekretærfunktioner på skoler	8	1	7,63	0 %	0 %	13 %	25 %	13 %	25 %	25 %
Social praksis	18	1	8,74	0 %	5 %	0 %	11 %	21 %	37 %	26 %
Tandklinikassistenten – administration og formidling	22	2	10,51	0 %	0 %	5 %	5 %	5 %	32 %	55 %
Ydelsesområdet	32	3	8,37	0 %	0 %	9 %	13 %	22 %	31 %	25 %
Økonomifunktioner	34	3	7,15	0 %	0 %	12 %	21 %	26 %	32 %	9 %
I alt	1.123	86	8,40	0 %	0 %	3 %	15 %	28 %	31 %	22 %

Note: COK har leveret oplysninger om karaktergennemsnit per hold.
 Det er gennemsnittene heraf, som indgår i tabellerne.

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandel.

**Ækvivalensvurdering af
kommunomuddannelserne**

© 2013 Danmarks Evalueringsinstitut

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

ISBN: 978-87-7958-693-2